

Kedves MT tagok!

Az 1991. november 13.-i Műszaki Tanács ülésének napirendje:
(sorrend változhat):

1. Hálózati szervezetek és a nemzetközi hálózati aréna
Tájékoztató: Csaba László
2. Konceptió megvitatása
Bohus Mihály, Csaba László
3. Alkalmazói Tanács ülésének ismertetése, együttműködés az AT-
vel
4. Trilla
Kiss István
5. Könyvtári és adatbázis kérdések
(E koncepció megvitatását nem tűzzük ki ezen az MT ülésen,
de szétküldünk anyagokat, hogy módot adjunk az észrevételek
megtételére. Egy külön MT ülésen vitatjuk meg az összes
beérkezett anyagot.)

Budapest, 1991. november 11.

Tóth Beatrix

Mellékelte anyagok:

1. Kiss István: TRILLA
 2. Bohus Mihály: Az IIF koncepciójának 1. változata
(Akinek Bohus Mihály már küldött anyagot, az nem kapja meg
újra. A 2. változatot valószínűleg kedden este még elküldöm.)
 3. Tóth Beatrix: Adatbázis koncepció
 4. Zimányi Magdolna hozzászólása
 5. Csaba László: Newsletter
- *****

Feljegyzés a TRILLA programról

A SZTAKI-ban készülő TRILLA program 3 IIF szolgáltatást, az
ELLAt, az ELFet és a PETRAt fogja össze egységes rendszerre. A
különböző szolgáltatások egyetlen programban összefogása nagy-
ban megkönnyíti azok használatát, illetve az IIF taginté-
zményeknél elterjesztését.

A programnak a TURBO PASCAL 6.0-hoz hasonló, annak eljárásain
alapuló, korszerű, könnyen használható kezelői felülete van,
egérrel nagyon kényelmesen, de egér nélkül is jól használható.
A szokásos angol fogalmakat jól, szellemesen magyarítja,
kezelése során a program állapotától függő útmutatásokat

kaphatunk.

Bár a program még fejlesztés alatt áll, de a jelenlegi állapota is nagyon biztató, a megnézett programban mindhárom szolgáltatás helyesen működött. Az fejlesztők szerinti év végi határidő reális. A program befejezése előtt feltétlenül meg kell oldani, hogy minden olyan szoftver környezetben problémamentesen működjön, ahol jelenleg ELLAt használnak (Novell-en és DECnet DOS-on is). Bár a program kezelése "magától értetődő", az útmutató szövegei jók, de ez nem helyettesítheti az alapos dokumentációt.

Véleményem szerint a program használata az IIF szolgáltatásainak felhasználását jelentősen megkönnyíti, tagintézteiben elterjesztését támogatom.

Nem tudok viszont abban a kérdésben állást foglalni, vajon a programiroda a tagintézmények számára egy összegben megvásárolja-e a programot, vagy a program alkotói azt külön terjesszék; szerintem ennek eldöntése nem feltétlen a Műszaki Tanács feladata. Az egyszeri megvásárlás nem feltétlenül oldja meg a program széleskörű elterjesztését, megfelelő installálását, valamint nem biztos, hogy az ELLA és társainak jelenlegi felhasználói - többségükben nem számítástechnikusok - nagy lelkesedéssel vetnék bele magukat egy új program kezelésének megtanulásába, még ha annak kezelése - legalábbis szerintem - egyértelműen kényelmesebb.

Megjegyzés: tanszékünkön - de gondolom máshol is - időnként hosszabb, rövidebb ideig az elektronikus levelezést használni akaró, de magyarul nem tudó külföldiek bukkannak fel, akiknek eleinte nagy gondot okoz a magyarul beszélő ELLA használata. Amennyiben a programban jól elkülönül a kommunikáció - menük, nyomógombok, útmutatók - szövege, talán szerencsés lenne a TRILLÁnak egy angol nyelvű verzióját is elkészíteni.

Budapest, 1991. november 10.

Kiss István

I.

Előzetes megjegyzések az 1991-93 IIFP koncepció vitaanyagához

A koncepció a top-down tervezési terminológiát használva egy köztes leírása az új IIFP-nek. Top-nak tekinthetjük az indító megállapodás, a 1990 utáni II alprogram és a regionális központok általános specifikációja című anyagokat,

amelyek európai színvonalú hálózati és információs szolgáltatások létrehozását tűzik ki. Az eddig megtett döntések is ezek szellemében történtek. A down részt a beérkezett anyagok jelentik, amelyek áttekintő tervvázlatok, és ki kell, hogy egészüljenek implementációs tervekkel is.

A hálózati elemek heterogén volta miatt a koncepció több alternatívát is tartalmaz, ahol ezek párhuzamosan, hatékonyan tudnak együttműködni.

Az európai országok tapasztalatait célszerű felhasználni, természetesen a hazai körülményekhez igazítva. Ezek a tapasztalatok fellelhetők a fenti anyagokban, egyben minimalizálják a saját hazai fejlesztéseket és a hangsúly áttolódik az installálásra, adaptálásra, karbantartásra és felhasználók támogatására. Pl. a holland SURFnet hálózat jól dokumentált leírása, tapasztalata sok segítséget adhat a koncepció kialakítására. Az EARN tagok floppyn is megkapták és a PETRA EARN alkönyvtárában is megtalálható a GUIDE-90 GENERAL (Guide thru SURFnet). További anyagok Tétényi Istvánnál és Bohus Mihálynál elérhetők.

Az ország számítógép-hálózati fejlődése több szakaszban történik. Az előző szakaszra az X. 25 kifejlesztése, PC-k és PC-LAN-ok elterjedése, a jelenlegi szakasz a különböző LAN-ok, WAN-ok, workstationok telepítése és az internetworking kezdete. A következő szakasznak majd a további kapacitás-növelő és integráló fejlesztéseket tekinthetjük. Minden szakasznak sajátos felhasználói, koordinációs-szerveti és anyagi feltételei vannak a szervezett, hatékony megvalósítás biztosításához.

Az IIFP sajátossága, hogy széles felhasználói réteget és az információs technológia több területét kell hogy képviselje. A számítógéphálózati, kommunikációs fejlődés előfeltétele a végberendezések egyre magasabb technikai színvonala és a végfelhasználók egyre növekvő informatikai igénye. A heterogenitás elterjedése nehezen akadályozható meg, bár vannak

egy-
szágok, amelye egy-egy hálózat fejlesztési részterületben
egységes irányt
tudtak meghatározni.

A fejlesztési koncepció tartalmazhat olyan célokat is, amelyek
esetleg a
következő időszakban realizálhatók. A koncepció számít és a
teljesítése
nagyban függ a felhasználók aktivitásától, feladat vállalásától.

A koncepció értékeléséhez, kiegészítéséhez hasznos az előzetes
javaslatok
ismerete, a részletes leírások a koncepció végrehajtásánál
felhasználhatók.

A vita során az egyes részterületekhez, ahol ez kívánatos,
konkrét eszközök,
protokollok, csoportok és határidők kerüljenek vagy az anyagba
vagy a mellék-
letbe.

...

Elnézést kérek a késésért, további megbeszélések még
eredményezhetnek szét-
küldendő anyagokat.

II.

Az IIF műszaki fejlesztési koncepciója

1991-1993

Vitaanyag

1. Előző fázis eredményei
2. Új fázis kezdete
3. Felhasználói szolgáltatások
4. Hálózatok, alkalmazói csoportok
5. Fejlesztési területek
 - 5.1. Adathálózatok fejlesztése
 - 5.2. Regionális, diszciplináris központok, végberendezések
 - 5.3. Üzenetkezelés, elektronikus levelezés
 - 5.4. Adatbázis és könyvtári szolgáltatások
 - 5.5. Nemzetközi hálózati kapcsolatok
 - 5.6. Szuperszámítógép
 - 5.7. Felhasználók oktatása, támogatása
 - 5.8. Szolgáltató, fejlesztő személyzet képzése
 - 5.9. Hálózati felügyelet
6. A fejlesztés jellemzői, hatása

1. Előző fázis eredményei (1986-1990)

Az új műszaki fejlesztési koncepció kidolgozásához tisztázni kell az induló állapotot, amely az eddigi eredményeket és a pillanatnyi helyzetet, teendőket tartalmazza. Az összegzés forrásai "Az Információs Infrastruktúra Program (IIF) eddigi eredményei (1986-90)" című dokumentum, továbbá a Műszaki Tanács (MT) az IIF szolgáltatásokat áttekintő, elemző anyagai. Az elemzés során felmerült megoldandó feladatok az új fázis fejlesztési programjában szerepelnek. Az elért eredmények a következők:

- elkészült egy postai üzemeltetésű X.25-ös csomagkapcsolt kommunikációs hálózat mintegy 200 X.25-ös végponttal és PC-s *az egész országban* *teljes körrel*

végberendezéssel, lehetőség van az X.25 hálózat elérésére a NEDIX vonalkapcsolt adathálózatról és telefon hálózatról is,

- a mai kor hálózati szolgáltatásai is megjelentek, leggyakrabban

használt szolgáltatás az ELLA elektronikus levelező rendszer -

hazai és nemzetközi (EUNET, EARN) interfésszel, biztosított az X.25-ös hálózaton a hazai és külföldi számítógépek

távoli interaktív elérése (Triple-X), *azaz*

file átvitelre a KERMIT és PETRA programok *szolgálnak, ezen*

szolgáltatáshoz gyakran kicsi az X.25 hálózati teljesítménye,

az ELF program az elektronikus falójság (BBS) funkciót valósítja meg,

- az információs szolgáltatások területén legnagyobb eredmény mintegy 100

új online, többnyire ISIS adatbáziskezelető rendszerre épülő

adatbázis, amelyek IBM közép, VAX, HP és PC számítógépeken

találhatók,

a külföldi adatbázisok használata is terjedőben van,

- ezen fejlődési szakasz eredményeiben a legfontosabb szerepet első

időszakban egy centrum, a SZTAKI töltötte be, majd a KF

Infrastruktúra Kft is megalakult,

- az IIFP tagintézményei országos jelentőségénél fogva a

társadalmi
szféra sok területét fogják át, a mezőgazdaság,
műszaki élet,
egészségügy, pedagógusképzés, múzeumok, közigazgatás,
gazdaság,
kereskedelem és tudományterületeken belül mind a
felsőoktatási,
kutatási, vállalati, vállalkozási alterületeket,

- a program végrehajtásának szervezeti formáját a
Felügyelő Tanács,
Operatív Bizottság, Műszaki Tanács és IIF Programiroda
alkották

2. Új fázis kezdete (1991-1993)

Az új IIF program alapidokumentuma az 1991. májusi
Megállapodás az OMFB,
MTA, MM és OTKA intézmények között.

A megállapodás meghatározza a program célját:

Európai szintű hálózati és információs szolgáltatások
létrehozása. A
program irányítását a Felügyelő Tanács, Operatív Bizottság,
Alkalmazói
Tanács, Műszaki Tanács és Önálló Koordinációs Iroda együttesen
végzi, sajátos
működési rend szerint. A Műszaki Tanács (MT) legfontosabb
feladata a
fejlesztési koncepció kidolgozása. A program sikeres
végrehajtásának nagyon
fontos eleme lesz a különböző felhasználói csoportok, központok
tevékenysége,
aktivitása.

3. Felhasználói szolgáltatások

Az információs infrastruktúra fejlesztésének egyik alappillére
a hálózati
infrastruktúra fejlesztése. A szolgáltatások alapja egy jó
nemzetközi
kapcsolatokkal is rendelkező stabil hazai hálózat (ok). A hálózat
feltételezi
a felhasználókat, értük van és nem jól működik felhasználói
támogatás nélkül.

A hálózati szolgáltatások magját a következő elemek adják:

- NJE hálózat EARN szolgáltatásokkal,
- DECnet hálózat (országos),
- távoli szolgáltatások interaktív elérése,

- IP hálózat az INTERNET elérésével.

Maguk a szolgáltatások:

- elektronikus levelezés
- elektronikus levelesláda
- telefon PAD
- interaktív terminál hozzáférés
- fájl átvitel
- job feldolgozás
- elektronikus konferencia
- elektronikus faliújság
- elektronikus névtár
- telefax küldés elektronikus levéllel.

Ezeket a szolgáltatásokat a következő protokollokból építhetjük fel:

Szolgáltatás	Név/Protokoll	Alap
Ujabb (pilot)		
X.400, X.500	Levelezés	RFC822
		X.25 (XSMTP)
		DECnet (DSMTP)
		NJE (BSMTP)
		TCP/IP (SMTP)
Hozzáférés	Triple-X	X.25 (X.3/X.28/X.29)
	TELNET	TCP/IP
	SET HOST	DECnet
Fájl átvitel	SENDFILE	NJR
	FTP	TCP/IP
	COPY	DECnet

Ezekre az alapszolgáltatásokra épülnek az igazi alkalmazások:

- felhasználói listákat kezelő kiszolgáló gépek
(distribucios listserver)
.PMDF (VAX/VMS) Mailserv
LISTSERV (BITNET/EARN)
X.400
- fájl kiszolgáló gépek (file-server)
levél alapú
fájl átvitelen alapuló
- információs kiszolgáló gépek (information server)
interaktív terminál hozzáférés
könyvtárak
nemzeti, nemzetközi információ (DFN, JANET, ECHO)
speciális centrumok

4. Hálózatok, alkalmazói csoportok

IIF programok integrálnia kell a különböző jelenleg is kialakulóban levő hálózatokat és az ezeken nyújtott szolgáltatásokat. Ezek a következők:

EARN
DECnet
IP
NOVELL
SNA hálózatok.

Az IIF program tagintézményei különböző csoportoknak, egyesületeknek is tagjai. Az ő érdekeiket együttesen kell figyelembe venni ill. összhangba kell hozni a program céljaival. Ilyen egyesület pl. HUNINET, HUUG, HNUG, DECUS, HUEARN, KFKI, Könyvtárosok Egyesülete. A HUNGARNET az IIF. "Akadémiai" besorolással rendelkező tagintézmények egyesülete lenne. A programok még más gyártó, fejlesztő és szolgáltató intézménnyel is tartoznia kell a partneri kapcsolatot, MATAV, Telefongyár... A magyar hálózatok hálózata és az ehhez szükséges szervezet várhatólag a fejlődés későbbi szakaszában alakul ki.

5. Fejlesztési területek

5.1. Adathálózat fejlesztése

Az adathálózat fejlesztésben több szempontot figyelembe véve egy szakaszos fejlesztést, többszöri alternatív utakkal, zavarmentesen megoldott konverziókat, forgalom-áttelepítést kell megtervezni.

A jelenleg kialakuló nyilvános X. 25 csomagkapcsolt hálózat használata az induló szakasz, háttere az áttérésnek a privát adathálózatra. A nyilvános X.25 hálózattal állandó, hosszú távú kapcsolatnak kell fennállnia, mert a felhasználói kör egy része ezen a hálózaton keresztül kapcsolódhat a kutatói hálózathoz. A SOKBOX és SIEMENS elemek integrálásával a csillag topológia, egy alternatív utakkal is rendelkező nyilvános hálózat használatát teszi

lehetővé.

A magán gerinchálózat kialakításában az X.25 és IP és városi viszonylatban az FDDI technológiát együttesen kell alkalmazni. Az első szakasz fő jellemzője 64 kbps vonalakból álló X.25 olyan hálózat. Az IP elemek a néhány csomópontos pilot hálózatban ill. a nemzetközi gerinchálózatokhoz kapcsolódásában fognak megjelenni.

A főváros adathálózati fejlesztését a FDDI gyűrű ill. szárnyvonal kiépítése jellemzi, amely összekapcsolja a egyetemeket és az akadémia intézeteket.

A nemzetközi adatkapcsolatban 64 kbps X.25 ill. IP vonalak létesítése szükséges. A távolabbi jövő a 2 Mbps IP nemzetközi gerinchálózat kiépítése.

5.2. Regionális, diszciplináris központok, végberendezések

A hálózat egy osztott rendszer, nagyon lényeges a helyi szolgáltatás biztosítása is. A központok egy-két erőforrásgépet tartalmazó lokális hálózatok. Ezek egyszerűbb esetben homogének (IBM, DEC, UNIX, NOVELL) ill. a nagyobb központok heterogének. A központok autonom működésűek, helyi célokkal. Hálózati csatlakozásukat, hálózati szolgáltatások biztosítását az IIFP végzi, egyedi igényeik, aktivitásuk szerint. A heterogén nagy centrumok támogatása még további feladat ad, tapasztalat és eszközök biztosítása a heterogén komponensek együttes működéséhez. Lesznek speciális közösségi szolgáltatást nyújtó központok is, pl. információs, fájl, levelezési, címtár, gateway, felügyelő serverek. A kutató, egyetemi központoknak célszerű EARN intézettekké válniuk és az EARN szolgáltatásait biztosítani felhasználóiknak.

A végberendezések egyre magasabb szintre emelik az ember-gép kapcsolatot, a PC-k után az X terminálok jelentek meg és az folytatódik az egyre bonyolultabb, intelligensebb munkaállomások használatával. Ezek a berendezések egyre nagyobb sebességű hálózati kiszolgálást igényelnek.

5.3. Üzenetkezelés, elektronikus levelezés

Ezt a szolgáltatást elemi, alaptevékenységnek tekintik már a többfelhasználós rendszerekben is. A levelezőrendszer kialakítását a levelezőrendszerek nagy száma különböző típusa okozza, az ismert nemzetközi rendszereken kívül a magyar ELLA rendszert is be kell integrálni a rendszerbe.

A fejlesztés ezen szakaszában a több levelezőrendszer létezése a felhasználók megosztottságát okozza. A megoldás az átjárás biztosítása, amely helyi, regionális és országos lehet. Két főbb irány kínálkozik az SMTP - PMDF ill. X.400 - GIVEME elemeket tartalmazó vonal, mindkettőre vannak európai országos példák, közelebb esőkben az utóbbi vonal a jellemzőbb.

Az X.400 rendszer mellett az X.500-as névtár szolgáltatás bevezetése is az európai irány és együttműködési alap.

Az ELLA esetében a már létező átjárást felhasználva nem a leghatékonyabban, két lépésben, biztosíthatjuk a kapcsolatot, a továbbfejlesztés a forgalom ismeretében tervezhető.

A magyar karakterkészlet használatának bevezetése a belföldi - külföldi levelezés arányától, a levelezőrendszer könnyű módosíthatóságától, új fejlesztés igényétől fog függni.

5.4 Adatbázis és könyvtári szolgáltatások

A könyvtárak számítógépesítése alapfeladat ezen a területen, mert hatékonyabban, ha az információ tulajdonosa és szolgáltatója azonos. Az IIF program elsősorban az on-line elérésű adatbázisok létesítésének támogatója.

Az hazai szolgáltatás az ISIS adatbáziskezelő rendszer használatával indult. A továbbfejlődés szükséges, megkezdődött az alkalmasabb adatbáziskezelő(k) kiválasztása, a minimális heterogenitás lenne célszerű, a legmegfelelőbb rendszer legyen csak támogatott.

Az adatbázisok építésének támogatásában a döntő szempontok a felhasználói igény, az információ-tartalom teljessége, a szolgáltatás

CD-ROM
kezdés?

minősége, a nem-

zetközi érdeklődés, együttműködés.

A felhasználó a legegyszerűbb eléréssel, a legáttekinthetőbb strukturájú képernyőkkel dolgozhasson. A magyar karakterkészlet alkalmazása itt is megoldandó feladat, fejlesztést igényel.

5.5 Nemzetközi kapcsolatok

A szolgáltatások többsége túl mutat az ország határain, nemzetközi kapcsolatokat igényel.

A nemzetközi kapcsolatok főbb területei :

- adathálózati összeköttetések biztosítása, bérelt telefonvonalak, X.25, IP kapcsolat,
- világ- és európai hálózatok elérése, hálózati tagság, nemzetközi levelezés, interaktív elérés,

disztribúciós

- kiszolgáló gépek elérése,
- adatbázis és információ szolgáltató gépek elérése,
- hazai hálózati szolgáltatások biztosítása külföldre.

A hálózati felhasználói csoportok a megfelelő nemzetközi szervezetekkel önállóan tartják a kapcsolatot. A HUNGARNET a magyar kutatói hálózatokat érintő nemzetközi kérdésekben, kapcsolattartásban illetékes.

5.6 Szuperszámítógép

Szuperszámítógép üzembeállításának tervét a fizikus és mérnöki kutatások, alkalmazások igénylik. Az egyetemi nagygép (IBM 3090J) mellett a magyar kutató társadalomnak szüksége van van egy közös elérésű szuperszámítógépre az európai szitű kiszolgálásukhoz, ezen számítógépes kultúra elsajátításához. A gép telepítése stimuláló hatású lenne a hálózati fejlődésre is, ezen fejlesztési szakasz zárásában vagy a következő nyitásában jelentős elemként szerepelne.

5.7 Felhasználók oktatása, támogatása

Ez a tevékenység legalább olyan fontos, mint a hálózati szolgáltatások nyújtása előre tervezett költségi keretekkel.

A formái a legyenek a következők :

- rendszeres kiadványok elkészítése az IIFP tevékenységéről, ezek eljuttatása a tagintézményekhez,
- "helpdesk" létesítése, ez egy kis létszámú személyzet, amely konzul-

lensekből, felhasználókat segítőkből, hálózati felügyeletet és fejlesztéseket ismerőkből áll szűrő, probléma-megoldó és termométer funkciókkal, ideális megoldás lenne a felhasználóknak a mindent egy helyen elv,
- felhasználók oktatása, a hálózati szolgáltatások bemutatása, tapasztalatok átadása a centrumokban, a helyszínen, IIFP, más tagintézmény által.

5.8 Szolgáltató és fejlesztő személyzet képzése

A hálózati management nem nagy létszámot követel, de a rendszerek bonyolultsága nagy tudású tapasztalt személyzetet kíván. Az on-line rendszereknél fontos a zavarmentes működés biztosítása és az üzemzavar gyors megszüntetése. A szolgáltató, fejlesztő személyzet számára az európai színvonalú csereszabatos szolgáltatás biztosításához szükséges ismeretek elsajátítása a szempont. Az oktatás formái hasonlóak, mint a felhasználóknál, itt is tervezett költség álljon rendelkezésre.

5.9 Hálózati felügyelet

Ideális lenne a hálózat automatikus működése (ARPANET-ben ezt tervezték). A felügyeletet ellátó személyzet részben megegyezik a helpdesk személyzetével. A HUNGARNET felügyeletét az MTA ASZI, BE(3090), KFKI ill. a regionális központok specialistái fogják alkotni, felelőséggel biztosítva a nemzetközi, adathálózati, városi és helyi hálózati szolgáltatások zavartalan üzemét. Ehhez a kvalifikált munkához megfelelő szakemberek, megfelelő díjazás és az előző pontban említett képzés, továbbképzés szükséges.

? Pnk?

6. A fejlesztés jellemzői, hatása

Ezen fejlesztési szakasz a heterogén hálózati kultúra fogadásának, alkalmazásának szakasza és felkészülés az egyre integráltabb informatikai szol-

gáltatások biztosításához és hasznosításához.

III.

Melléklet

A. Feladatok, Ütemezés

1. X.25, IP együtt
2. 64 Kbps LINZ-i vonal megrendelése
3. X.400, GIVEME ajánlott, SMTP, PMDF használható
4. NOVELL cc:Mail ajánlott
5. Javasolt EARN intézetté válások

Tóth Beatrix:

Az adatbázis szolgáltatások áttekintése,
fejlesztési tervek 1991-1993-ra

1. Az eddigi eredmények áttekintése

(Ez a múltkori MT ülés anyagai között már szerepelt.)

2. Adatbázis fejlesztési tervek 1991-93-ra

Ez a tervezet csak az online, szöveges adatbázisokkal foglalkozik. A könyvtári rendszerekre külön fejlesztési terv készül. A szétválasztás azonban nem lehet éles, mivel a két területnek sok közös problémája van, s ennek meg kell mutatkoznia a munkatervek egyeztetésénél.

2.1 Adatbáziskezelő rendszerek

Az ISIS-t - az 1. pontban felvetett problémák miatt - ki kell váltani egy korszerű, szöveges adatbáziskezelő rendszerrel. A kiváltás nem jelenti azt, hogy az ISIS a jövőben teljesen elveszti jelentőségét. Kisebb szolgáltató központokban, az adatok előkészítésében, tesztelésében még sokáig használatos marad.

Az új rendszer kiválasztását egy bizottság végezze el. Kívánatos egy szempontrendszer összeállítása, majd ennek alapján egy tanulmány készítése. A megrendelést még 1991-ben el kellene küldeni, mivel a szoftver az idén még AFA és vámmentes, s ez a rendelet várhatóan jövőre megváltozik.

A kiváltás lépésenként történne. Az első fázisban egy vagy leg-

feljebb néhány nagy- és középgepen történne meg az installálás. S ezekben a központokban is egyidejűleg futhat még régi és a új rendszer.

A saját rendszerek fejlesztése csak kivételes, nagyon indokolt esetben kaphasson támogatást. A piacon szinte mindenre kapható kész szoftver, s a fejlesztők a legtöbb esetben eszközt adnak a vásárló kezébe a további igények beprogramozására.

Felmerült egy relációs adatbáziskezelő rendszer iránti igény. A meglévő és potenciális szolgáltatók körében felmérést kellene végezni arra, hogy mekkora igény lenne erre.

2.2 Adatbázisok

2.2.1 Az eddig már felépített adatbázisok

Az elkészült adatbázisok egy csoportját maga az adatelőállító szolgáltatja. Ezek a szolgáltatások jelenleg semmilyen támogatásban nem részesülnek, ennek ellenére jónéhány értékes és állandóan bővülő adatbázis van közöttük.

Az elkészült adatbázisok másik része olyan formában kap támogatást, hogy az adatokat az IIF központi gépéről szolgáltatják a felhasználóknak. Mivel a központi gép kapacitása véges, itt szelekcióra van szükség. Ki kell választanunk azokat az adatbázisokat (legfeljebb 10-15 db), amelyeket rendszeresen frissítik és van remény van arra, hogy ez a jövőben is folyamatosan megtörténik, és érdeklődés is mutatkozik irántuk. A többi adatot - mentés után - törölni kell. (A kiválasztást az Alkalmazói Tanács hatáskörébe kerülhet, mert ők képviselik a felhasználók érdekeit.)

2.2.2 Új adatbázisok

Az új, támogatandó adatbázisok kiválasztása előreláthatólag 1992. elején pályázat formájában történik. Addig is egy határozott álláspontot kell kialakítanunk arról, hogy milyen szempontok szerint választjuk ki a támogatandó adatbázisokat:

- a már működők közül a legnépszerűbbeket,
(Frissítés nem kaphat támogatást. Ellenben feltétlenül segítenünk kell az olyan bővítéseket, mint amikor valaki full-text szolgáltatásra tér át.)
- amelyek teljes információt tartalmaznak,
(Egy olyan adatbázist, amely könyvtári tételeket tartalmaz, sokkal inkább helyi rendszerekben kell tárolni, ahol az elsődleges információ is elérhető)
- amelyek a K+F és az oktatási szféra számára a leghasznosabb
(Több intézményt vagy az egész IIF közösséget érintő adatbázisokat lehetne idesorolni. A kiválasztást itt is az Alkalmazói Tanács hatáskörébe utalhatjuk.)

- amelyeket nemzetközi együttműködésben tudunk építeni

Csak olyan pályázatot szabad támogatni, amelynél az adatok valamilyen folyamatos munka - jó értelmében vett - mellékterméke. Tehát az adatbázis építése nem most kezdődött, kellő adatmennyiség már összegyűlt, az adatok frissítése nem jelent lényeges többletmunkát.

A pályázat elnyerésének feltétele legyen az, hogy jelöljék meg a szolgáltatást végző hostot, ez a host az X.25 hálózathoz csatlakozzon, és teletype módban elérhető legyen. Az eléréshez ne legyen szükség semmilyen speciális szoftverre (pl. KERMIT, PROCOMM stb. elég legyen). Evvel biztosíthatjuk, hogy az a hálózat minden pontjáról (akár DEC terminálról, vagy külföldről is) lekérdezhető. Ha ezenkívül még szolgáltat full-screen-ben is, az csak előny. (Az IIF központi szolgáltató gépe minden pályázó rendelkezésére áll.)

A pályázat elbírálásába be kell vonni - a felhasználókat képviselő - Alkalmazói Tanácsot is.

2.3 Felhasználói interfész

Minden eddigi és új szolgáltatásnál biztosítani kell, hogy a hálózat bármely pontján ülő felhasználó az adatbázisokat elérje: akár X.25 kártyás IBM XT/AT-n, akár lokális hálózatba kapcsolt IBM XT/AT (pl. Novell), akár DECNET terminál előtt ül. (IBM terminált egyelőre nem számítjuk ide.)

Ki kell bővíteni a központi szolgáltatásokat: SDI, off-line printelés és küldés.

Felmerült egy meta-interfész kifejlesztésének lehetősége is, amely egységes felületet nyújt a felhasználó számára, miközben több hoston, többféle rendszerben képes kereséseket végezni.

2.4 Nemzetközi kapcsolatok

2.4.1 Külföldi adatbázisok elérése

A külföldi, online szolgáltatóközpontokkal továbbra is minden felhasználó egyénileg köt szerződést. Jó lenne egy olyan információs központ/adatbázis létrehozása, ami a felhasználók első lépéseit segíti: hol, milyen adatbázisokat érhet el, mi a hálózati cím, kihez kell fordulni szerződésért, milyen lekérdezőnyelvet kell ismernie, mi a lekérdezés költsége stb. Ezt a rendszert az IIF közösség minden tagja építhetné, és minden tagja elérhetné.

Egyre több olyan adatbázis épül a világban, ahol csak az adatátvitel költségét kell fizetni. Az ilyen adatbázisokról nyert információt is valamilyen szervezett módon minden érdeklődő rendelkezésére kellene bocsájtani.

2.4.2 Hazai adatbázisok szolgáltatása külföldre

Hazai adatbázisok külföldre való szolgáltatását egyelőre csak ingyenesen tudnám elképzelni.

Az adatbázis kiválasztásánál lényeges, hogy angol nyelvű legyen; hogy Magyarországgal vagy a volt kelet-európai blokkot érintő adatokat szolgáljon; hogy a megfelelő frissítés biztosítva legyen stb.

A hazai adatok szolgáltatása bármely, az X.25 hálózatba kapcsolt hostról történhet. Ennek a megismertetéséhez megfelelő propagandára, reklámra, dokumentációk szétküldésére lenne szükség.

Ennél kézenfekvőbbnek tűnik, ha nemzetközi szolgáltatásokhoz kapcsolódunk be. Mivel az IIF központi gépét már bejelentették EARN csomópontnak, alkalom nyílik ASTRA szolgáltatás megindítására.

Be kellene indítani, a LISTSERVER szolgáltatásokat is.

2.5 CD-ROM

Az IIF Program a CD-ROM létezéséről eddig nem nagyon vett tudomást. A tendenciák azt mutatják, hogy bár a CD-ROM használat ugrásszerűen nő, az online szolgáltatást nem szorítja ki. A továbbiakban valamilyen módon támogatnunk kellene a CD-ROM-mal kapcsolatos információk terjesztését. Központilag támogatott CD-ROM szolgáltatásra az IIF Programon belül nem gondolunk.

2.6 Tájékoztatás

2.6.1 Kiadványok

Az IIF intézményeinél szolgáltatott adatbázisokról (tartalmukról, struktúrájukról), lekérdező-nyelvekről, költségeiről megfelelő példányszámú, rendszeresen frissített tájékoztatót kellene készíteni.

Emellett készüljenek magyar és angol nyelvű szórólapok, reklámanyagok.

2.6.2 Oktatás

Rendszeres továbbképzésre van szükség, legalább két szinten:

- adatbázisszolgáltatók/fejlesztők,
- felhasználók részére.

Tartalomjegyzék

1. Eddigi eredmények áttekintése

- 1.1 Az adatbázisszolgáltatás
 - 1.1.1 Rendelkezésre-állítás
 - 1.1.2 Elérhetőség
- 1.2 Adatkezelő rendszerek
 - 1.2.1 ISIS
 - 1.2.2 DOBIS/LIBIS
 - 1.2.3 DBASE Novell változata
 - 1.2.4 Saját rendszerek
- 1.3 Az adatbázisok
- 1.4 Adatszolgáltatókkal való kapcsolattartás és a felhasználók támogatása (User support)
- 1.5 Az adatbázisok gazdaságossága
- 2. Adatbázis fejlesztési tervek 1991-93-ra
 - 2.1 Adatbáziskezelő rendszerek
 - 2.2 Adatbázisok
 - 2.2.1 Az eddig már felépített adatbázisok
 - 2.2.2 Új adatbázisok
 - 2.3 Felhasználói interfész
 - 2.4 Nemzetközi kapcsolatok
 - 2.4.1 Külföldi adatbázisok elérése
 - 2.4.2 Hazai adatbázisok szolgáltatása külföldre
 - 2.5 CD-ROM
 - 2.6 Tájékoztatás
 - 2.6.1 Kiadványok
 - 2.6.2 Oktatás

Dátum: 91. nov. 8.
 Címzett: Tóth Beatrix
 Tárgy: Hozzászólás az IIF adatbázis munkacsoport terveihez

Kedves Bea!

Köszönettel megkaptam Tőled az IIF adatbázis pályázatokkal kapcsolatos anyagot (Az adatbázis szolgáltatások áttekintése, fejlesztési tervek 1991-93-ra, a továbbiakban "javaslat"-nak fogom nevezni) és az eddigi levelezésben megtett hozzászólásokat (Alföldi Gabi, Drótos László, Kokas Károly, Rónai Iván, Tóth Beatrix válasza Kokas Károlynak, Kokas Károly második hozzászólása). Sajnos, csak most tudok válaszolni.

Hozzászólásomban helyenként hivatkozom az általam küldött anyagban több előttem szóló által elmondott véleményekre.

Kiemelném Alföldi Gabi gondosan felépített hozzászólását, az ott mondottakkal nagyrészt egyetérttek, illetve az ott felvetett problémákat magam is problémának tartom. Felépítését alkalmasnak tartom arra, hogy — kiegészítésekkel — egy elkészítendő tanulmány vezérfonala legyen.

*
* Előrebocsátott megjegyzések *
*

Előljáróban azonban felvetnék néhány fontos kérdést, amelyeket, úgy gondolom, mindenképpen tisztázni kellene.

A) Ki, vagy kik jöhetnek szóba, mint szolgáltatók? Azaz: az IIF egyetlen szolgáltató központ, vagy különböző helyeken működő kisebb-nagyobb szolgáltatók működését kívánja-e támogatni? (Szerintem az utóbbi lenne a helyes: decentralizációra lenne szükség.)

— *Mj*

B) Milyen technikai (hardware) háttérrel lehet számolni a pályázat által érintett időszakban? Lehet-e a jelenleginél jóval nagyobb gépi erőforrásokkal számolni? (Szerintem az utóbbi lenne a helyes, de akkor foglalkozni kellene azzal is, hogy milyen lehetőségekre számítunk.)

— *Sugary*

C) Ha a B) kérdésre választ tudunk adni, akkor eldönthető, hogy célul lehet-e kitűzni ****mennyiségi és minőségi előrelépést****, vagy az eddigi súlyú és nagyságrendű adatbázisok létrehozásánál maradunk-e meg. Jelenleg az IIF-ben — tudomásom szerint — a néhány tízezer rekordot tartalmazó adatbázis már "nagy"-nak számít az ismert — sebesség, diszk kapacitás — korlátok miatt. Elképzelhető-e, hogy többmilliórekordot tartalmazó adatbázisokat tudunk építeni? (Szerintem, és nyilván többek szerint nagy mennyiségi és minőségi előrelépésre lenne szükség.)

o2

D) Elő kell-e irányozni, támogatni kell-e az IIF intézmények hozzáférését olyan adatbázisokhoz, amelyek nem IIF támogatásból keletkeztek? Kikkel kell az IIF-nek összehangolnia munkáját? (Gondolok itt egyrészt a BKE-n installált "egyetemi" IBM 3090 gépre, amely nem IIF támogatásból született, de nyilvánvalóan számolni kell vele, mint adatbázis szolgáltatóval; másrészt a megjelenő kereskedelmi adatbázisokra, amelyek létrehozását az IIF

nyilván nem támogatja, de esetleg figyelemmel kell lenni rájuk. Ad absurdum: ne fordulhasson elő, hogy az IIF támogatja egy adatbázis építését, amikor ugyanolyan tárgyú adatbázist hoz létre egy kereskedelmi cég).

— 02.
(MAK)

E) Hasznos lenne ****tematikai javaslatokat**** is tenni. Melyek azok az adatbázisok, amelyeket feltétlenül létre kellene hozni, esetleg sürgősen? Esetleg úgy, hogy az IIF felkér valaki(ke)t meghatározott adatbázisok létrehozására?

— 'nem!' — *gph*

F) Mindezek megválaszolásához sok segítséget adhatna az eddig pályázati keretek között elkészült adatbázisok ****tapasztalatainak elemzése****, mind az adatbázisfejlesztő, mind pedig a felhasználó szakemberek szemszögéből. Beleértve esetleg annak megállapítását is, hogy melyek nem voltak — utólag nézve — nagyon érdemesek a támogatásra, melyek azok, amelyek érdemesek a továbbfejlesztésre, esetleges javításra.

Igen, Igen

A javaslatban "madártávlati" elemzést találtam, amely elsősorban a szolgáltatás (rendelkezésre állás, elérhetőség, használati gyakoriság), az adatkezelő software rendszerek (ISIS és mások), a User support és a gazdaságosság problémáit vizsgálja, de tartalmilag — "alulnézetben" — nem vizsgálja az adatbázisokat.

02/

Azért is szükség volna ilyen elemzésre, mivel most külön-külön terv készül a szöveges adatbázisokra és a könyvtári rendszerekre. Az előző pályázatban azonban ilyen megkülönböztetés nem volt, ezért a jelenlegi IIF adatbázisok között vegyesen van mindkét típusú adatbázis.

(Megjegyzés: az általam hozzáférhető adatbázisokról megkísérlek ilyen szempontból mondani valamit saját IIF adatbázis építő és lekérdező tapasztalataim alapján. Mivel nyilvánvalóan egy sor adatbázishoz szakmai szempontból nem tudok hozzászólni, megjegyzéseim bizonyosan esetlegesek és vitathatók, de talán nem haszontalanok. Ezeket a megjegyzéseket külön fogom elküldeni.)

G) Tóth Bea és Kokas Károly vitájához, vagy inkább "hangos gondolkodásához": az online adatbázisok és a könyvtári rendszerekről: ezek bizonyos mértékig külön vizsgálandók, pl. azért, mert más-más software rendszerekre, az építés és információterjesztés más-más eszközeire lehet szükség. De: fontosnak tartanám, hogy a könyvtárak jelen legyenek a hálózatban, és adataik hozzáférhetőek legyenek. Ezért nem értek teljesen egyet azzal, amit Tóth Bea mond a javaslat 2.2.2 pontjában: "Egy olyan adatbázist, amely könyvtári tételeket tartalmaz, sokkal inkább helyi rendszerekben kell tárolni, ahol az elsődleges információ is elérhető".

Erről nézetem az, hogy "kis ország vagyunk", az egész ország nem nagyobb, mint pl. a University of California campusai által lefedett terület, (amelynek természetesen minden campus-án lekérdezhetők az összes campus könyvtári anyagának adatai). Én örülök, hogy a Műegyetem Aleph könyvtári rendszerébe belenézhetek, s ha kell, le is tudok menni a primér dokumentumért. Vagy: éppen a hálózaton továbbítható a primér dokumentum (pl. már jónéhányszor küldtünk el a debreceni ATOMKI-nak ELLA-n olyan FORTRAN programokat, amelyeknek adatai a nálunk, a KFKI-ban működő OPAL adatbázisban találhatók meg).

En inkább azért vagyok szomorú, mert a nagy könyvtárak (MTA, Széchenyi könyvtár) nem jelentek meg még nagy szolgáltatóként a hálózaton. Az NFA nagyszerű dolog (Tóth Bea kimutatása szerint is a legtöbbet "forgatott" adatbázis), de ez csak az első lépés. A BME, BKE Könyvtárai, saját (KFKI) BIBOR adatbázisunk, azt hiszem, hasznosak minden érdeklődő számára.

*
* Megjegyzések a javaslatához *
*

Ezek előrebocsátása után a körözött javaslatához az alábbi megjegyzéseim vannak (a javaslat 2. pontjának fejezetbeosztását követem, és igyekszem utalni a már leírt hozzászólásokra is):

Re: 2.1 Adatbáziskezelő rendszerek

Egyetértek azzal, amiben lényegében minden előttem szóló is egyetért: az ISIS-t ki kell váltani. Fontosnak tartom azonban --mivel a tehetetlenség és egyebek miatt az ISIS bizonyára évekig él még-- hogy az ISIS adatbázisok, amíg léteznek, ne kerüljenek hátrányba.

A javaslat szerint: az új rendszer kiválasztását végezze egy bizottság, amelynek egy részletes összehasonlító tanulmányt kell megírnia, ennek alapján lehet dönteni.

Ezzel teljesen egyetértek. Javaslom, hogy ennek munkájába az Alkalmazói Tanácsból is kapcsolódjanak be tagok.

Gondolom, a mostani "ad-hoc" bizottság legfeljebb szempontokat adhat ennek a -- még megalakulandó -- bizottságnak.

A javaslat szerint: a megrendelést még 1991-ben el kell küldeni. Ezt az idő rövidsége miatt megvalósíthatatlannak tartom. 91-ben még a tanulmány sem készülhet el.

— could \$1Fung

OK

Az eredeti javaslat nem tér ki a fentebbi A) és B) pontban felvetett kérdésekre: egy, vagy több központ számára keresünk-e software-t, és milyen gép(ek)re, operációs rendszer(ek)re?

Ha IBM-ben gondolkodunk, fontos tudni, hogy VM/CMS és/vagy MVS rendszerek lehetségesek csak, vagy pl. OS/VS1 rendszerek is szóbajöhetnek. (Ha nem, ez eleve kizár több kisebb gépet). Nyilván szóbajön a BRS/SEARCH, amely féllábbal már az országban van. Meg kellene nézni az ADABAS-t. Meg kellene nézni, hogy az "egyetemi" IBM 3090 rendszeren milyen irányba mennek. he

Hasonló kérdés az, hogy DEC/VAX gépekre számítunk-e? Ha igen, nyilván szóbajön ORACLE, Aleph és más rendszerek. Továbbá az ún. regionális központokban UNIX rendszerű gépek (is) jelennek meg -- esetleg SUN, IBM RISC -- ezeket is meg kellene vizsgálni. Továbbá milyen mértékig akarja az IIF támogatni a kis (PC) adatbáziskezelőket, melyek nagyszabású szolgáltatásra nem, kis helyi adatbázisok építésére viszont alkalmasak?

Minden bizonnyal egy csomó ajánlatot kellene kérni a szóbajöhető cégektől. Nem tudom, hogy ez megtörtént-e, mihamarabb meg kellene történnie.

A másik osztályozó szempont az adatbáziskezelő rendszerek által nyújtott szolgáltatások választéka. Egy sor adatbázishoz elégséges a hagyományos szövegtárolás. Viszont vannak olyan területek (pl. kémia), ahol nélkülözhetetlen a grafikus információ is. Ezt felvetette Alföldiné és Drótos László is. \$Σ

Tehát ezért is több rendszerre kellene javaslatot tenni.

A javaslat szerint: saját rendszerek fejlesztését ne támogassa az IIF. Ezzel is teljesen egyetértek.

Re: 2.2 Adatbázisok

Re: 2.2.1 Az eddig már felépített adatbázisok

A javaslat szerint: Az elkészült adatbázisok egy csoportját maga az adatelőállító szolgáltatja. Ezeket az IIF jelenleg nem támogatja, noha vannak értékes és bővülő adatbázisok közöttük.

Ehhez az a megjegyzésem, hogy valószínűleg érdemes lenne megvizsgálni ezeket a -- nem IIF gépen szolgáltatott -- adatbázisokat, és az arra érdemeseket támogatni a bővítésben. Némelyik közülük inkább a könyvtári rendszerek közé sorolható, és inkább csak azért jelenik meg itt, mert

az első és második IIF pályázat kiírása kifejezetten adatbázisok létrehozására irányult, erre lehetett pályázati támogatást kapni.

Az IIF gépen szolgáltatott adatbázisok között szelektálni kell. Egyetérttek.

Re: 2.2.2 Új adatbázisok

A javaslat szerint:

-- A már működők közül kellene támogatni a legnépszerűbbeket, frissítést nem, bővitést igen.

Ezzel csak részben értek egyet: van olyan adatbázis, mely valószínűleg azért nem népszerű, mert nincs frissítve. Ehhez lásd még az előző (2.2.1.) ponthoz tett megjegyzéseimet is.

-- Amelyek teljes információt tartalmaznak,

-- Amelyek a K+F és az oktatási szféra számára a leghasznosabbak.

-- Amelyeket nemzetközi együttműködésben tudunk építeni.

Ez utóbbiakhoz javaslom: ne csak az elbírálásba, a kiírásba is vonjuk be az Alkalmazói Tanácsot.

A javaslat szerint: csak olyan pályázatot szabad támogatni, amelynél az adatok valamilyen folyamatos munka - jó értelemben vett - mellékterméke. Ezzel egyet is értek. De azzal a kitételrel nem, hogy "és az adatok frissítése nem jelent lényeges többletmunkát". Szerintem az adatok frissítése ****mindig**** lényeges többletmunkát jelent. És ezt el is kell végezni, nem kell rá sajnálni időt, pénzt, fáradságot. Senkit sem akarok megbántani, de sok IIF adatbázison látszik, hogy éppen azt a még egyszeri ellenőrzést takarították meg, ami ahhoz szükséges, hogy az adatok megbízhatók és hibátlanok legyenek.

A javaslat szerint: az IIF központi gépe minden pályázó rendelkezésére áll. Kérdés: kiszámítottuk-e, hogy az IIF központi gépet mikor növik ki az adatbázisok? Es hogy akkor mi lesz?

Néhány téma, amelynek adatbázis építését feltétlenül meg kellene valósítani (és megkeresni az erre vállalkozó kidolgozót, ha magától nem jelentkezik a pályázatra):

-- Kutatási pályázatok (OTKA, OMFB, Műv. Min. pályázati kiírások, nyertes pályázatok adatai, elbírálási adatok, műszerközpont pályázat keretében beszerzett műszerek adatai, naprakészen. Megjegyzés: az USA-ban az NSF-nek is van

me

mindenki által lekérdezhető "public" adatbázisa, mely rengeteg adatot tartalmaz);

-- Egyéni ösztöndíj pályázatok adatai kutatók, oktatók, diákok számára naprakészen (államközi, Akadémiaközi egyezmények, TEMPUS, Hitelbank stb.)

-- Magyar kutatók publikációs és idézettségi adatai (építi az MTA Könyvtár, jelenleg még nincs hálózaton keresztül hozzáférhető formája);

-- Konferenciák adatai (hazai és külföldi);

-- IIF tagintézmények adatai (a jelenleginél részletesebben);

-- IIF regionális központok adatai (a jelenleginél részletesebben);

-- IIF adatbázisok adatai (a jelenleginél részletesebben. A META csak az IIF gépen lévő adatbázisok adatait tartalmazza);

-- Szakértők adatai (Pl. NJSzT szakértői, de nyilván más METESZ tagegyesületekét is)

-- Alapítványok adatai (Drótos László is javasolta);

-- CD-ROM jegyzék (többben is javasolták).

-- (esetleg) Elérhető külföldi adatbázisok jegyzéke

Es nem biztos, hogy mindezen adatbázisoknak az IIF központi gépen kell lennie.

Re: 2.3 Felhasználói interfész

A javaslat szerint: biztosítani kell, hogy az X.25 kártyás XT/AT-n, akár lokális hálózatra kapcsolt (pl. Novell) XT/AT-n, akár DECNET terminál előtt ülők.

Valószínűleg több más lehetőségre is gondolni kell (UNIX gépek stb.): ehhez a hálózati szakemberek jobban hozzá tudnak szólni. (En jelenleg az X.25-hoz DECnet/Ethernet hálózaton keresztül kapcsolódó AT-ról **nem** tudom elérni az IIF adatbázisokat, mert az UNI nem működik ebben a környezetben...).

A javaslat szerint ugyan az előző (2.2 Adatbázisok) pontban szerepel, de, azt hiszem, itt is beszélni kell róla: a szolgáltatáshoz ne legyen szükség speciális software-re. Ez jelentse azt is, hogy ne legyen szükség IBM 3270 emulációra, sormódban elérhető és kezelhető legyen az adatbázis.

2CR

he

— wa a (NDX

he

ECAL

UNI lecsatlakozás

ok

Re: 2.4 Nemzetközi kapcsolatok

Re: 2.4.1 Külföldi adatbázisok elérése

Egyetértek az előttem szólókkal.

Re: 2.4.2 Hazai adatbázisok szolgáltatása külföldre

Fel kellene venni a kapcsolatot külföldiekkel. Egy, bizonyára érdeklődésre számot tartó, ha nem is túl nagy adatbázis lehetne: oktatási programok Magyarországon külföldi diákok számára (idegennyelvű kurzusok az egyetemeken, magyar nyelvtanfolyamok külföldieknek, nyári egyetemek). Jelenleg a TIFF-en (elektronikus levelezési fórum), illetve a Usenet soc.culture.magyar group-jában jelennek meg ilyen érdeklődések, nem is ritkán.

— ASTPA

Re: 2.5 CD-ROM

Egyetértek az előttem szólókkal.

Re: 2.6 Tájékoztatás

Előrebocsátott megjegyzés: az IIF programban az eddiginél egy nagyságrenddel nagyobb energiát kell tájékoztatásra fordítani. Ez nem az eddigi tájékoztató munkát végző kollégák bírálata: más, eredményesebb módszerekre és sokkal nagyobb erőfeszítésre van szükség, valószínűleg nagyobb létszám és apparátus kell.

b/2.

Különösen megnöveli a tájékoztatás jelentőségét a szükséges decentralizáció. Az eddigi gyakorlat szerint az IIF központi gépén lévő adatbázisokról még csak-csak hozzájutott információhoz a felhasználó, az egyéb gépeken lévőkről sokkal kevésbé.

Re: 2.6.1 Kiadványok

A javaslat szerint: megfelelő tájékoztatókat kell szerkeszteni.

Re: 2.6.2 Oktatás

A javaslat szerint:

Rendszeres továbbképzésre van szükség szolgáltatók és fejlesztők, valamint felhasználók számára.

Véleményem szerint a tájékoztatás leghathatósabb eszköze maga a hálózat. Ezt mondja Kokas Károly és Drótos László is, akik a Katalist-tel már elvetették a kis magot, melynek szárba kell szökkennie (elnézést a liraiságért). De: kellenek a hálózati tájékoztató eszközök, "bulletin board"-ok, "HELP", "Getting started" tájékoztatók, "special interest group"-ok.

Arra van szüksegem, hogy na reggel leülök a terminál elé, értesüljek róla, hogy

-- milyen új adatbázis született/régi adatbázis halt meg tegnap óta,

-- milyen új adatbázis belépése várható,

-- melyik adatbázis volt frissítve,

-- mik az aktuális hálózati hírek.

Jelenleg mindezeket verejtékes munkával kutathatja ki, aki meg akarja tudni.

Ennez az ELR ugyan egy hasznos kezdemény, amely jó mindaddig, amíg nincs jobb. De nagyon sürgősen kell nála jobb és jobb. Az ELR-nek az a baja, hogy a) lassú és nehézkes, b) nincs megfelelően kézben tartva, szerkesztve (teves, értelemetlen, nem a megfelelő témájú rovatban közölt, aktualitásukat rég elvesztett hírek függenek rajta).

```
*****
*
*      Egyéb megjegyzések      *
*
*****
```

I) Listserver szolgáltatások beindítása

Nem tartozik szorosan véve az adatbázis problematikához, hanem inkább általános hálózati információszolgáltatási kérdés a következő, amit szintén több hozzászóló is hangsúlyozott (Drótos László, Kokas Károly,).

Drótos László hozzászólásából idézek:

"Viszont fontosnak tartanék egy Magyarországgal foglalkozó angol nyelvű levelező klub (list) beindítását az EARN hálózaton, ilyen már működik a Szovjetunió és egyes volt köztársaságaival kapcsolatban. Azok a külföldiek, akik bármilyen szempontból érdeklődnek Magyarország iránt, ill. információkat cserélhetnének (létezik a Fórum nevű elektronikus újság, de ez külföldi magyaroknak szor,

magyarul). Általában is javaslom a listserver szolgáltatások beindítását az IIF-ben, tapasztalatom szerint ezek a legnépszerűbb hálózati szolgáltatások közé tartoznak mindenütt a világon."

Ilyenek léteznek, a BITNET-ben működött tudtommal hungary.bitnet-nek hívják, a Usenet-ben működik egy soc.culture.magyar group, Californiában is működik egy magyar vonatkozású kérdésekkel foglalkozó levelezési hálózat, amelynek egy-két itthoni tagja is van. Tehát ezeket nem létrehozni, hanem itthoniak számára is hozzáférhetővé kellene tenni.

11) Információs szolgálat létrehozása

Volna egy, az előző ponthoz kapcsolódó javaslatom, amely valószínűleg túlmutat az IIF illetékességi körén, de az IIF kezdeményező lehetne ebben:

Létre kellene hozni egy olyan információs szolgálatot, amely a külföldön dolgozó/tanuló magyarokat tájékoztatja itthoni lehetőségeiről. Ezzel segíthetne a hazatérni szándékozó, illetve a kint működő, de az itthoniakkal erősebb kapcsolatokat tartani akaró kutatóknak. Az információs szolgálatnak rendelkeznie kellene FAX-szal, E-mail címmel. Természetesen hozzá kellene férnie a hazai és nemzetközi hálózati információs szolgáltatásokhoz. Kétféle tevékenységet kellene folytatnia:

FORUM

a) Saját kezdeményezésből információkat, hirdetményeket közzélni a hálózatban, és pedig

-- Általános közérdekű információkat: új rendelkezések pl. vám- és adózási szabályok, a forint árfolyama, behozatali tilalmak -- mit szabad és mit nem szabad behozni, milyen berendezések, pl. telefon, itthoni működtetéséhez kell külön engedély és ez hogyan szerezhető be, gépkocsik behozatalára vonatkozó szabályok, kulturális hírek, pl. magyar művészek külföldi turnéi, kiállításai, Magyarországon kiadott fontosabb könyvek adatai stb.

TIPP

-- Speciális, az akadémiai szférára vonatkozó információkat: állás- ösztöndíj és kutatási pályázatok, külföldről is hozzáférhető magyar adatbázisok adatai.

b) Felvilágosítást adni minden, fent megjelölt témakörben a hozzá forduló itthon, vagy külföldön tartózkodóknak.

Ezt a javaslatot a TIPP nevű, külföldön lévő magyarok által működtetett levelezési fórum egy esztendei olvasásából leszűrt tapasztalatok alapján teszem.

RADIO

Az információs szolgálat lehetne külön erre a célra létrehozott apparátus, de működhetne -- esetleg ezért kisebb bürokráciával -- egy már meglévő szervezet keretén belül,

külön irodaként is.

III) Az IIF és a "külvilág"

Általános megjegyzés: az IIF-nek az eddiginél jobban kell számolnia azzal, hogy "rajta kívül is van egy világ". Ezen a téren nagy változások lehetnek. Az IIF programon kívül ebben az évben egy olyan kapacitás lépett be a hazai felsőoktatásba (a három nagy egyetemet kiszolgáló IBM 3090), amely alighanem egymagában felülmúlja az IIF keretében rendelkezésre álló jelenlegi erőforrásokat. Az egyetemi VAX-ok nagyobb számú belépése is új helyzetet teremt, elérhető software-ek, szolgáltató központok szempontjából. Erre, úgy gondolom, az eddiginél jobban kell figyelni.

Elnézést, hogy későn és hosszan írtam. Egyelőre csak neked küldöm el, ha javasolod, elküldöm Jeszenszky Editnek, vagy másoknak is.

Ödvözlettel

Zimányi Magdolna
MTA KFKI
Ella: 331

Kedves Műszaki tanács...

Felkérek, hogy három havonta az Internet Newsletterbe 90 szó erejéig adjak tájékoztatást az aktuális információkról. Az első számba ezt javaslom:

Subject: N-1-1-012.55

Since 1988 the Information Infrastructure System (IIF) has been providing national and international network services for the Hungarian R&D community.

The "Academic" segment of the system is the HUNGARNET (Hungarian Academic Research Network).

At present
The system ~~for the time~~ being is based on a X.25 data network. The higher level services like e-mail, bulletin board, terminal access to databases are provided for several thousand users of 200 institutions.

The Hungarian segments of the EUnet and the EARN networks are providing e-mail access through a gateway of the national mail system.

In October 1991 an IBM 3090 mainframe was installed in the framework of IBM's Academic Initiative. The computer will be an EARN node. The community of high energy physicists is connected to HEPnet via CERN.

In October sharing the EARN line the first TCP/IP connection ~~was~~ *was established* has been opened. The COCOM constraints for Eastern Europe are gradually disappearing. As a result of this in the near future we are going to install a national pilot IP network. A 64 kbps international digital leased line has already been ordered and the CISCO routers, UNIX servers and workstations are being delivered or are waiting for delivery.

Ödvözléttel: Csaba László

Kelt 1991. november 11.